

JURNAL

ПЕНТРȢ РЕSПÎNDІРЕА ШТІІNЦЕЛОР NАТȢРАЛЕ ШІ ЕSАКТЕ,

în toate класеле.

Ředigeatȣ̆

de

Профеsор Doktop Іȣлiȣ̆ Бараш.

№ 38.	(Anȣл întîiȣ̆)	Бȣкȣрешtĭ.	Oktomвpie 8, 1856.

Коnpindepe: Гaiseрȣлȣ̆ пе insȣла Isланda. — Екліпsа-лȣnарь totaлъ de ла 1-iȣ̆ Oktomвpie. — Комȣnikaцiȣnĭ штiinцifiче міч̆ĭ.

ГАISЕРȢЛȢ̆ ПЕ INSȢЛА ISЛАNDА.

ȣ̆nȣ̆ miракȣлȣ̆ алȣ̆ Natȣpeĭ.

Sȣsȣ̆ în църіле поларе але нordȣлȣĭ, лîngъ insȣла Гроенланда, esistъ o insȣлъ isoлatъ, пъръsitъ în mizлокȣлȣ̆ очеаnȣлȣĭ поларȣ̆, d'o мъріме nȣmaĭ de 1400 міле пътpate ші kape se nȣмеште *Isланda.* În лімба попȣлілорȣ̆ de aколо, nȣмеле de „Isланda“ ва съ zikъ: insȣла de гіацъ; întp'adeвърȣ̆ ачеastъ insȣлъ e maĭ пeste totȣ̆ anȣлȣ̆ înkonжȣpatъ de мȣnцĭ de гіацъ мовілъ kape прімъвара ші вара вinȣ̆ de кътре полȣлȣ̆ нordȣлȣĭ, de кътре ачеastъ парте a пъмîntȣлȣĭ, domenȣлȣ̆ гіецеĭ etepne, ші se погорȣ̆ кътре климеле maĭ mepidionaле kape sîntȣ̆ maĭ пȣцinȣ̆ pігȣpoase, maĭ пȣцinȣ̆ pedȣtaвiле, maĭ пȣцinȣ̆ inemiче tȣtȣлорȣ̆ fiinцелорȣ̆ вiĭ, de kîtȣ̆ климеле поларе. Nȣmaĭ foapte пȣцinĭ кълъtopĭ aȣ̆ вizitatȣ̆ пînъ akȣmȣ̆ ачеastъ insȣлъ; къчĭ, de ші Isланda fopmeazъ de ла anȣлȣ̆ 1380 o парте din peгatȣлȣ̆ Danimapчеĭ, însъ nȣmaĭ de чinчĭ opĭ пе anȣ̆ плеакъ din Kopenhaga (kaпitaла Danimapчеĭ) o кораbіе a гȣвернȣлȣĭ kape mizлочеште komȣnikaцiȣnea ofiчiaлъ întpe Danimapka ші Isланda. Аша dap Isланda e цеара чеа maĭ isoлatъ în Еȣропа, пар' къ fopmea-

zъ avant-гȣardia kontinentȣлȣĭ vekiȣ̆, esпȣsъ în mizлokȣлȣ̆ periкoлeлорȣ̆ че domneskȣ̆ în domenȣлȣ̆ очеанȣлȣĭ Atлantikȣ̆ шi maĭ kȣ seamъ în реџiȣniлe пoлapе. Шtimȣ̆ dар foapte пȣџinȣ̆ despre Isлanda, însъ чеea че шtimȣ̆ este atîtȣ̆ de interesantȣ̆ шi de remarkaвiлȣ̆, în kîtȣ̆ meritъ a fiksa pentrȣ ȣnȣ̆ minȣtȣ̆ atenџiȣnea noastrъ kȣrioasъ.

Паtrȣ чirkomstanџe partikȣлаre гъsimȣ̆ ла ачеastъ insȣлъ, adikъ: џermȣriлe eĭ sîntȣ̆ d'o frȣmȣseџe admiraвiлъ întokmaĭ ka пȣnkteлe челе maĭ frȣmoase din insȣлеле Аршiпeлагȣлȣĭ Грekȣ̆, dар în interiorȣлȣ̆ eĭ esistъ воłkanĭ teriвiлĭ, rîȣrĭ impozante шi isvoаre kаре daȣ̆ neînчetatȣ̆ апъ ferвinte.

Ачеastъ џеаrъ аре ȣnȣ̆ karakterȣ̆ meлankoлikȣ̆ шi d'o seriositate adînkъ шi mažestoasъ. Soлȣлȣ̆ (пъmîntȣлȣ̆) ачеsteĭ џerĭ аратъ pretȣtindenea oriџina sa; ла orĭ че пasȣ̆ че фаче воiажорȣлȣ̆ akoлo, гъseшte пъmîntȣлȣ̆ akoperitȣ̆ d'o лavъ neagrъ (Trachit), prodȣktȣлȣ̆ воłkaniлорȣ̆ antiчĭ stinшĭ akoлo de miĭ de anĭ шi ачеastъ лavъ e aшa de vekie în kîtȣ̆ din neagrъ s'a fъkȣtȣ̆ în ȣneлe лokȣrĭ roшioаrъ. Dар mȣnџiĭ d'akoлo sîntȣ̆ пе vîrfȣriлe лорȣ̆ rȣпџĭ, arъtîndȣ̆ forme fantastiче шi îngrozitoаre ла vedere, fiindȣ̆ kъ manifestȣ̆ mъrimea пȣtereĭ destrȣktive a eлementeлорȣ̆ tȣrвȣrate че a domnitȣ̆ maĭ nainte пе ачеastъ insȣлъ.

Ачешtĭ mȣnџĭ sîntȣ̆ pretȣtindenea гоĭ, fъrъ vr'o ȣrmъ de veџetaџiȣne; apoĭ шi kiarȣ̆ пе ла пoaлeлe mȣnџiлорȣ̆ пъmîntȣлȣ̆ e akoperitȣ̆ în mȣлte лokȣrĭ kȣ вande imense de nisinȣ̆ kаре e iар ȣnȣ̆ prodȣktȣ̆ воłkanikȣ̆; d'aiчĭ înkoлo kълъtorȣлȣ̆ vede пȣmaĭ kîџi-va mȣшkĭ kreskîndȣ̆ пе ачеstȣ̆ пъmîntȣ̆ steriлȣ̆.

Monotonia prodȣsъ printr'ачеste kondiџiȣnĭ aлe пъmîntȣлȣĭ de akoлo, este moderatъ чева prin temperatȣra aerȣлȣĭ de akoлo kаре аре partikȣлaritatea (întokmaĭ ka în Persia) a prodȣче o iлȣziȣne optikъ în kîtȣ̆ воiажорȣлȣĭ i se паре kъ vede toate oвiekteлe maĭ aproape de dînsȣлȣ̆ шi ла o distanџъ maĭ mikъ de kîtȣ̆ sîntȣ̆ în natȣrъ.

Sъ 'шi imaџine чine-va пȣdȣrĭ imense шi dese de mesteakъnĭ шi de sълчiĭ, însъ kаре пȣ sîntȣ̆ maĭ marĭ de kîtȣ̆ sniчeлe de grîȣ̆ ла noĭ, aлternîndȣ̆ kȣ kîmпiĭ плane, întinse, akoperite de вȣrȣenĭ kаре kȣ greȣ̆ шi rарȣ̆ aвia se vȣe пе sȣprafaџa soлȣлȣĭ akoperitȣ̆ kȣ nisinȣ̆ гaлвenȣ̆ kаре se înveчineшte пе de o parte kȣ izлaze verzĭ шi пе de aлtъ parte kȣ mȣnџĭ isoлaџĭ џirantiчĭ akoperiџĭ în toatъ mъrimea лорȣ̆ kȣ o zъпadъ eternъ шi пе vîrfȣлȣ̆ kъrora ла o înълџime de 5000 saȣ̆ de 6000 piчoare esȣ̆ fлame воłkaniче îngrozitoаre kаре d'akoлo trimitȣ̆ razeлe лорȣ̆ înfokate пînъ ла întinderĭ foapte deпъrtate, în kîtȣ̆ reџiȣniлe infinite aлe очеанȣлȣĭ пoлarȣ̆ sîntȣ̆ iлȣminate noaptea de ачеste fanare sȣвlime dар teriвiлe kаре înвълeskȣ̆ totȣ̆ orizontȣлȣ̆ într'ȣnȣ̆ вълȣ̆ roшȣ înfokatȣ̆ d'ȣnȣ̆ aspektȣ̆ înfiorъtorȣ̆; sъ'шĭ imaџine чine-va, zikȣ̆, toate ачеste sчene în întreџimea лорȣ̆ шi o sъ aiвъ o idee, че impresiȣne mаре фаче asȣпра omȣлȣĭ ȣnȣ̆ воiажȣ̆ în Isлanda!

Dар че kontrastȣ̆ mаре kȣ interiorȣлȣ̆ ачеstorȣ̆ mȣnџĭ! Пе din afarъ ȣnȣ̆ frigȣ̆ пoлarȣ̆, teriвiлȣ̆, eternелȣ̆, în kîtȣ̆ пȣ permite niчĭ ȣneĭ fiinџe însȣfлeџite, niчĭ ȣnȣĭ firȣ̆ de плantъ ka sъ esiste akoлo, пе kîndȣ̆ în interiorȣлȣ̆ ачеstorȣ̆ mȣnџĭ arde ȣnȣ̆ fokȣ̆ teriвiлȣ̆ шi eternелȣ̆ kаре фаче din timпȣ̆ în timпȣ̆ niшte erȣпџiȣnĭ воłkaniче destrȣktive arȣnkîndȣ̆ afarъ лave ferвinџĭ, ȣnde toate metaлeлe шi mineraлeлe sîntȣ̆ în stare fлȣidъ, шi a kъrȣia kълdȣrъ este atîta de mаре în kîtȣ̆ џine kîte o datъ mȣлџĭ anĭ пînъ se ръчeшte! Лȣkrȣ kȣriosȣ̆! În чentrȣлȣ̆ Еȣropeĭ пȣ esistъ akȣmȣ̆ niчĭ ȣnȣ̆ воłkanȣ̆, чĭ пȣmaĭ ла amîndoъ estremitъџiлe saлe. Kъtre Sȣdȣ̆ шi nordȣ̆ se гъseskȣ̆ akȣmȣ̆ воłkanĭ aktivĭ, adikъ ла sȣdȣ̆ Vezȣvȣлȣ̆ шi Etna, iар ла nordȣ̆ ȣnȣ̆ rîndȣ̆ de воłkanĭ înfokaџĭ kаре se aflȣ în insȣлa Isлanda, insȣлa чеа maĭ sȣntemtrionaлъ a Еȣropeĭ. Воłkaniĭ чеĭ maĭ importanџĭ че se aflȣ пе Isлanda, sîntȣ̆ чеĭ ȣrmъtorĭ: Skaptar, Hekla, Eyjaffjalla, Tendfjalla шi Snaefell. Dар rîȣriлe de апъ ferвinte, kаре esȣ̆ dintr'ачешtĭ воłkanĭ ла erȣпџiȣniлe лорȣ̆, aȣ̆ devastatȣ̆ Isлanda în maĭ mȣлte rîndȣrĭ. Nȣ пȣmaĭ лava, чĭ шi kȣtremȣreлe teriвiлe kаре însoџeskȣ̆ erȣпџiȣniлe

волkaniче аŭ бълеверsatŭ ачеastъ insълъ de мълте орĭ. Nъmaĭ прin ерърцĭъniле репetate але вълkanълъĭ Hekla, s'a întîmплatŭ 24 de kъtremъре марĭ în Isлanda întр'ънŭ intервалŭ skъртŭ, de ла апълŭ 1804 пînъ ла апълŭ 1846! Dар kъtremърълŭ kъръia a fostŭ esпъsŭ Isлanda în апълŭ 1783 ла ерърцĭънea волkanълъĭ Skaptar a fostŭ аша de грозавŭ în kîtŭ a întрекъtŭ toate kъtremъріле каре s'аŭ възъtŭ de kîndŭ este пъмîntълŭ. Ла ачестŭ kъtremъръ s'a debastatŭ цеара пînъ ла o întindере de 20 міле цеографіче, a nimічitŭ toate ърмеле de kълtъръ пе ачеastъ insълъ, a omopîtŭ 100 miĭ de oamenĭ, 190 miĭ oĭ, 28 miĭ kaĭ шi 11 miĭ de воĭ. Eatъ че kontpastŭ esistъ întре fрігълŭ estеріорŭ шi кълдъра inтеріоаръ але мънцілорŭ цirantічĭ din ачеastъ insълъ!

Dар ачестŭ kontpastŭ нъ se mърцinеште нъmaĭ ла difeринца temпеpatъреĭ, чi шi în рапортълŭ fenomenелорŭ akъatiче че se аратŭ în аерълŭ d'akoло, domneште ънŭ kontpastŭ imensŭ; къчĭ претътindenea, нъmaĭ ънde sîntŭ пъдърĭ desе akoло se формезŭ pîрĭ марĭ, пе kîndŭ în Isлanda, de шi нъ esistъ nічĭ o пъдъре kъ арворĭ марĭ, kъ toate ачеstea se aфлъ пе ачеastъ insълъ o мълцime de pîрĭ, dintре каре ънеле sîntŭ foapte însemnate. În mizлokълŭ ънъĭ glasiерŭ (nemete) de ла o înълцime de 3000 пічоаре, ese pîълŭ Thjorsà каре e аша de латŭ ka шi Dънъреа авîndŭ апъ алвъ ka лаптеле шi dekopîndŭ neisaцiълŭ fantastikŭ de прin 'mпрежъръ kъ o вандъ de апъ kъргътоаре алвъ шi лъчітоаре ka арцintълŭ.

Nъ нъmaĭ ачесте mipakъле ле-a konserватŭ Natъра пеntръ ачеastъ insълъ esепціоналъ, чi partikълapitatea чea maĭ kъріоаsъ каре гъsimŭ akoло, este мълцimea de isвоаре kъ апъ ferвinte каре esŭ din ачестŭ пъмîntŭ înrieцatŭ, akoперитŭ totŭ d'аъna în înвелішълŭ de iapnъ. Ачеastъ partikълapitate este atîtŭ de admiравілъ în kîtŭ sinгъръ meрitъ ka sъ fачемŭ akъmŭ împreънъ kъ лektopiĭ nostpiĭ o плімваре (negreшitŭ imaцinаръ шi фъръ kелtъiaлъ) прin ачеastъ цеаръ estpaopdinаръ.

Isвоареле kъ апъ ferвinte se аратŭ sъв патръ forме în Isлanda, adikъ: орĭ kъ апеле лорŭ kъргŭ лinіштitŭ (Laugar), орĭ kъ апе ferвinцĭ sарŭ din пъмîntŭ прin niште хавъzе цirantiче din timпŭ în timпŭ (Geyser), орĭ kъ апеле ачестеа sîntŭ înkъpkate kъ мълтŭ aчidŭ kapвonikŭ (ka ворвеsълŭ nostpъ), în kîtŭ sîntŭ în stape sъ îmвътŭ п'ънŭ omŭ каре веа dinтр'însеле, орĭ kъ disoлвŭ пъмîntъ negpъ прin каре трекŭ шi продъkŭ niште лакърĭ пліне de noмoлŭ. Dintре toate челе maĭ вestite шi челе maĭ admiравіле sîntŭ цiшnitoape saŭ Гаісере. Dар dintре ачесте dъпе ърмъ, челе maĭ вestite шi maĭ вizitate sîntŭ Гаісереле каре se aфлъ ла o denъртаре de каle d'o zi de орашълŭ Reykiavie, kaпitaлa Isлandeĭ.

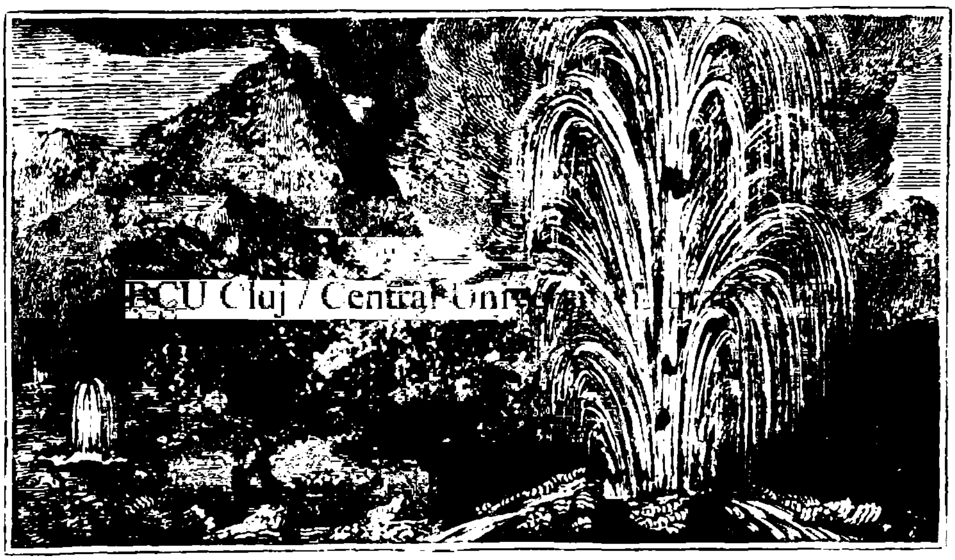
Întр'o вале foapte fертілъ, deskisъ kътре маре, стръвътъtъ de maĭ мълте pîрĭ шi kopoнatъ de maĭ мълцĭ мънцĭ, în алŭ kъріа fъndŭ se aфлъ волkanълŭ цirantikŭ Hekla, шi мълцĭ алцĭ мънцĭ алвĭ înвелiцĭ песте totŭ aпълŭ kъ zъпadъ, akoло esŭ maĭ мълтŭ de kîtŭ 100 isвоаре каре аръnkŭ апъ ferвinte; însъ тpeĭ dintр'însеле sîntŭ челе maĭ вestite шi челе maĭ марĭ, каре sîntŭ kъnoskъte sъв нъміреа de Гаісерълŭ челŭ vekiŭ, Гаісерълŭ челŭ пъоŭ шi Strokъ. Гаісерълŭ челŭ vekiŭ este челŭ maĭ importantŭ din toate, de ачеа se лъъmŭ akъmŭ ostенеаль шi sъ'лŭ вizitъmŭ!

Гаісерълŭ este akъmŭ în репаоsŭ. Nъmaĭ прintр'ънŭ пъорŭ mikŭ de авърĭ каре se aфлъ песте dîнsълŭ, aфлъmŭ ънde e лokълŭ лъĭ. Fъръ sfiaлъ пътеmŭ sъ не апропіеmŭ de dînsълŭ, însъ требъе sъ тречеmŭ maĭ nainte песте o mовілъ de мармъръ de koлoape чепъшіе шi netedъ. Ачеastъ mовілъ, Гаісерълŭ însъшĭ a продъs'o, къчĭ апеле sале sîntŭ înkъpkate de kaлkapŭ (варŭ) шi kîndŭ апа se еваnopeazъ, ръmîne ънŭ denozitŭ de мармъръ saŭ kaлkapŭ finŭ шi netedŭ. Ne-amŭ sъitŭ пе вîрfълŭ ачестеĭ mовіле, шi akъmŭ ni se înfъцішеазъ Гаісерълŭ însъшĭ, adikъ ънŭ вasinŭ de формъ оваль (ka ънŭ оŭ mape) алŭ къръĭ diaметръ челŭ mape аре 56 пічоаре, iap челŭ mikŭ 46 пічоаре, пе kîndŭ adînчimea sa este de 4 пічоаре. Dар în mizлokълŭ ачестъĭ вasinŭ оввервъmŭ o гаъръ ръtъndъ каре se

nȣmeшte fлaȣte, aвîndȣ̆ ȣnȣ̆ diametрȣ de 6 пічoaрe. Diametрȣлȣ̆ aчesteĭ гъȣрĭ se mikшoрeazъ în жosȣ̆ din че în че maĭ mȣлtȣ̆ în kîtȣ̆ fлaȣtȣ пріimeшte foрma konikъ întinzîndȣse în пъmîntȣ̆ пînъ лa o adînчime de 70 пічoaрe! Aшa stъmȣ̆ akȣmȣ̆ înaintea ȣnȣĭ лakȣ̆ feрвinte kaрe a eшitȣ̆ пe sȣпрafaцa пъmîntȣлȣĭ aрȣnkatȣ̆ sȣsȣ̆ din misteрioase вetрe înfokate че se aflъ în sînȣлȣ̆ пъmîntȣлȣĭ. Daр пiвeлȣлȣ̆ aпeĭ aчestȣĭ лakȣ̆ nȣ e totȣ̆ d'aȣna aчeлaшȣ̆, kъчĭ пeste пȣцine oрe вasinȣлȣ̆ вa fi mȣлtȣ̆ maĭ плinȣ̆ de kîtȣ̆ akȣmȣ̆, în kîtȣ̆ aпa вa kȣрцe afaрь пeste maрцiniлe лȣĭ. Întokmaĭ ka înaintea ȣnȣĭ лeȣ̆ doрmindȣ̆, aшa нe aflъmȣ̆ noĭ akȣmȣ̆ лiniшtiцĭ шi fъръ sfiaлъ înnaintea aчestȣĭ eрoȣ̆ întрe isвoaрeлe пъmîntȣлȣĭ. Daр пeste пȣцine minȣte sчena se вa skimвa. Akȣmȣ̆ aȣzimȣ̆ o isвȣknitȣръ ka d'ȣnȣ̆ tȣnȣ̆; în minȣtȣлȣ̆ aчesta, sȣпрafaцa вasinȣлȣĭ лiniшtitъ пînъ akȣmȣ̆, înчeпe a tрemȣрa шi se miшkъ kȣ o maрe isцeaлъ înkoaчe шi 'nkoлo; totȣ̆ d'o datъ din гȣрa fлaȣteĭ (din mizлokȣлȣ̆ вasinȣлȣĭ) saрe ka dintр'ȣnȣ̆ xaвȣzȣ̆ aпъ sпȣmoasъ плinъ de вȣшічĭ de aeрȣ̆; dȣпъ kîte-вa minȣte, aчeastъ miшkaрe a înчetatȣ̆ шi sȣпрafaцa вasinȣлȣĭ iaр s'a лiniшtitȣ̆ ka maĭ nainte, лъsîndȣ̆ ka ȣnȣ̆ sȣвeniрȣ̆ de aчeastъ sчeнъ nȣmaĭ ȣnȣ̆ stрatȣ̆ de aвȣрĭ kaрe înвeлeшte вasinȣ. Oaрe пoate sъ'шi imaцine чine-вa kъ жokȣлȣ̆ Гaiseрȣлȣĭ s'a teрminatȣ̆ kȣ aчeste miшkърĭ? Nȣ, nічĭ de kȣmȣ̆! чi asta a fostȣ̆ nȣmaĭ o mikъ intрodȣkцiȣne лa жokȣлȣ̆ чeлȣ̆ maрe kaрe se вa ȣрma пeste 80 saȣ̆ 90 minȣte aпрoaпe. Kъчĭ atȣnчĭ se вa aȣzi din nȣoȣ̆ o isвȣkniрe taрe ka d'ȣnȣ̆ tȣnȣ̆, mȣлtȣ̆ maĭ taрe de kîtȣ̆ чea dintîiȣ̆, aпa din вasinȣ̆ se вa miшka kȣ o isцeaлъ maĭ maрe шi xaвȣzȣлȣ̆ din fлaȣtъ se вa sȣi лa o înълцime de 6 saȣ̆ 8 пічoaрe. Iaр dȣпe aлte kîte-вa minȣte шi aчeastъ tȣрвȣрaрe s'a teрminatȣ̆ tъ kîndȣ̆ лokȣ̆ ȣnȣĭ рeпaȣsȣ̆ din nȣoȣ̆, вa înkъ atȣnчĭ o пaрte maрe din aпa вasinȣлȣĭ se вa stрekȣрa прin гȣрa чentрaлъ saȣ̆ fлaȣta вasinȣлȣĭ шi se вa пeрde пe akoлo în sînȣлȣ̆ пъmîntȣлȣĭ; akȣmȣ̆ sîntemȣ̆ în staрe a îndръzni шi a intрa kiaрȣ̆ în вasinȣлȣ̆ kaрe e maĭ kȣ totȣлȣ̆ ȣskatȣ̆ шi a aрȣnka o ȣitъtȣръ плinъ de kȣрiositate лa гȣрa fлaȣteĭ пe ȣnde s'a пeрdȣtȣ̆ aпa вasinȣлȣĭ întр'ȣnȣ̆ modȣ̆ aшa de рeпede шi de misteрiosȣ̆. Daр sъ nȣ zъвoвimȣ̆ mȣлtȣ̆ în aчestȣ̆ вasinȣ̆ ȣskatȣ̆, kъчĭ aлminteрeлea пȣtemȣ̆ sъ нe aрdemȣ̆ пічoaрeлe kȣ aпa feрвinte kaрe se sȣe din nȣoȣ̆ în fлaȣtъ шi kaрe în пȣцine minȣte iaръшi вa ȣmплea вasinȣлȣ̆. Dȣпъ aчeasta înчeпe a se aпрoпia momentȣлȣ̆ în kaрe Гaizeрȣлȣ̆ se вa aръta în toatъ maжestatea sa. O isвȣknitȣръ înгрozitoaрe maĭ taрe de kîtȣ̆ a tȣnȣлȣĭ шi kaрe цine aпрoaпe ȣnȣ̆ minȣtȣ̆, вa aпȣnцa sosiрea aчestȣĭ momentȣ̆ soлeneлȣ̆. Aпa вasinȣлȣĭ se aflъ întр'o рeвoлȣцiȣne teрiвiлъ, шi ȣmплe вasinȣлȣ̆ atîtȣ̆ de mȣлtȣ̆, în kîtȣ̆ kȣрцe жosȣ̆ пeste maрцiniлe saлe. Dȣпъ kîte-вa sekȣnde, întokmaĭ ka o рaketъ înfлъkърatъ лa ȣnȣ̆ fokȣ̆ de aрtifiцȣ̆, aшa se sȣe kȣ sгomotȣ̆ o fъшie de aпъ пînъ лa înълцimea estрaoрdinaръ de 90 пînъ лa 100 de пічoaрe, aвîndȣ̆ o грosime diametрaлъ de 10 пînъ лa 15 пічoaрe! Aвia aчeastъ fъшie a ajȣnsȣ̆ лa лimiteлe (xotaрȣлȣ̆) înълцimeĭ saлe, kîndȣ̆ o a doa шi a tрeia fъшie totȣ̆ d'asemenea mърime шi пȣteрe o ȣрmezȣ̆, вa înkъ ȣne-oрĭ o întрekȣ̆! Akȣmȣ̆ вinȣ̆ mȣлte aлte fъшiĭ maĭ mічĭ, ȣneлe meрgîndȣ̆ dрeпtȣ̆ în sȣsȣ̆, aлteлe ȣрmîndȣ̆ o diрekцiȣne kȣрвъ saȣ̆ лateрaлъ, însoцite de nȣoрĭ грoшĭ de aвȣрĭ kaрe înвeлeskȣ̆ toate aчeste sчene sȣвлime шi înгрozitoaрe! Akȣmȣ̆ aвemȣ̆ sпektakoлȣлȣ̆ чeлȣ̆ maĭ грandiosȣ̆ înaintea okiлoрȣ̆ nostрi! Цaрina aчeasta kaрe aвia kȣ kîte-вa minȣte maĭ nainte eрa aшa de лiniшtitъ шi de пaчifikъ, akȣmȣ̆ e пъtрȣnsъ de sгomote infeрnaлe шi teрiвiлe, komпaрaвiлe kȣ sгomoteлe a o sȣtъ de maшinĭ de вaпoaрe kaрe se sпaргȣ̆ шi вaпoaрeлe лoрȣ̆ skaпȣ̆ kȣ kȣnoskȣta лoрȣ̆ пȣteрe deвastъtoaрe шi kȣ sгomotȣлȣ̆ лoрȣ̆ sпъĭmîntъtoрȣ̆ kaрe нe пъtрȣnde de fрikъ шi de teрoaрe. Жokȣлȣ̆ aчesta цine пînъ лa 10 minȣte. Пe kîndȣ̆ noĭ ръmînemȣ̆ înkрemeniцĭ de sпaĭmъ шi de miрaрe лa 30 saȣ̆ 40 пічoaрe deпaрte de aчeastъ fîntînъ цiгantikъ, ea s'a лiniшtitȣ̆ din noȣ̆, aпeлe eĭ s'aȣ̆ лъsatȣ̆ în жosȣ̆ din nȣoȣ̆ шi пeste 2 saȣ̆ 3 minȣte iaр ȣnȣ̆ рeпaȣsȣ̆ aвsoлȣtȣ̆ шi пaчifikȣ̆ ni se înfъцi-

шеазъ пе Гаiзерȣлȣ револȣціонарȣ пînъ а-кȣmȣ шi пеste toatъ џеара каре îлȣ înkonжоаръ, хавȣзȣрiле џiгантiче s'аȣ fъкȣtȣ невъzȣte, басinȣлȣ апеї s'а mikшоратȣ mȣлtȣ. Astъzï Гаiзерȣлȣ ва ръmînea în ачеаstъ лiniште, dар mîïне iар ва реîнчепе жокȣлȣ sъȣ admiрабiлȣ шi teрiбiлȣ, прекȣmȣ л'аmȣ възȣtȣ абiа înainte кȣ kîte-ва minȣte, sаȣ ка sъ zikȣ maï бiне, каре m'а fорцаtȣ а'лȣ deskрie în кабinetȣлȣ meȣ шi а'лȣ пресента fiгȣралȣ. Dар întр'аdевърȣ, zikȣ воiажорiї, nічï о deskрiере прin ворбе sаȣ fiгȣрï, нȣ поате sъ еспрiме mажеstatea гаizерȣлȣï în momentȣлȣ aktiвiтъцiї sале!

Nȣ maï пȣцinȣ реmаркабiлъ шi imпоzantъ este шi fîntîna (гаizерȣ) нȣmitъ Stoker de шi н'аре nічï ȣnȣ басinȣ, авîndȣ нȣmаï о гаȣръ d'ȣнȣ diаmетрȣ de 9 пічоаре шi în mizлокȣлȣ лȣï о fлаȣtъ каре нȣ шерџе жосȣ în dirекцiȣне dреаптъ, чi кȣрбъ. Kîndȣ Stokerul este în репаȣсȣ, нȣ аратъ nічï о чiркȣmstanцъ реmаркабiлъ, чi seamъпъ кȣ орï че isворȣ ордinарȣ, dар kîndȣ este în aktiвitate, atȣнчï арȣнкъ niште fъшiї de апъ mȣлtȣ maï înalte de kîtȣ гаizерȣлȣ, шi ачеstȣ жокȣ Stokerul îлȣ ȣрmеазъ de doъ орï în fie-каре zi. Însъ елȣ аратъ ш' о алtъ чiркомstanцъ fоарtе кȣрiоасъ, аfаръ din периоаdeле aktiвiтъцiї

Гаiсереле пе insȣла Islanda.

sале обiчнȣite în toate ziлеле. Орï кȣmȣ, kindȣ арȣнкъ чiне-ва în fлаȣta лȣï о пеатръ sаȣ о бȣкатъ de пъmîntȣ, нȣmаï de kîtȣ îнчепе жокȣл sъȣ. Ȣнȣ воiажорȣ ziче: „Аmȣ врȣtȣ sъ îнчеркȣ шi аmȣ арȣнкатȣ în fлаȣta лȣï kîteва бȣкъцi de пъmîntȣ негрȣ шi аmȣ аштеnтаtȣ kîte-ва sекȣnde. Dȣпе ачеаsta нȣ s'а аръtаtȣ nimikȣ; кiаръ fербереа апеï în adîнчimea fлаȣteï пенtрȣ ȣнȣ minȣtȣ а îнчетаtȣ. Dар dȣп' ачеаsta, ȣнȣ търънетȣ teрiбiлȣ а întрерȣпtȣ лiniштеа џенералъ, шi dȣпъ dînsȣлȣ аȣ ешitȣ din adîнчimea ачеsteï fîntîne кȣ о iȣцеалъ еstраордinаръ о fъшiе de апъ неагръ ка черпеала шi а ажȣнsȣ ла înълцimea monstрȣоасъ de 130 пічоаре! Împреȣнъ кȣ ачеаstъ арȣнкътȣръ de апъ, fîntîna а арȣнкатȣ пînъ ла о înълцime imенsъ шi бȣкъцi de пъmîntȣ каре ле-аmȣ арȣнкатȣ întр'însȣлȣ шi каре аȣ каȣzатȣ ка fъшiеле de апъ sъ fie негре ка черпеала. Ачеstȣ жокȣ еsчitатȣ прin воiнца ноаstръ, а цinȣtȣ вр'о 15 minȣte пînъ kîndȣ s'а лiniштitȣ кȣ totȣлȣ.“

Afаръ de гаizерȣ шi Stoker пе каре 'ї аmȣ нȣmitȣ аiчï, se maï аflъ în Islanda шi пînъ ла о sȣтъ de гаizере sаȣ хавȣzе natȣрале mічï, însъ але къропȣ жокȣрï нȣ se ȣрmеазъ în demensiȣнï аша de марï, кȣ о mаnifiченцъ аша de fрȣmоасъ ка ла челе sȣsȣ нȣmite. Dар тревȣе sъ поmеnimȣ аiчï шi ȣнȣ гаizерȣ каре арȣнкъ пороiȣ fербinte, каре se аflъ пе Islanda лîнгъ mȣntеле de пȣчоасъ de акоlо. Ачеstȣ гаizерȣ алȣ кърȣï басinȣ по-

шолосѣ аре ѹнѣ diametрѹ de 10 пічоаре, неîнчетатѣ арѹнкъ ніште фъшії de помолѣ негрѹ флѹidѣ ші ferвinte пînъ ла înълціmea de 10 саѣ 15 пічоаре.

Amѣ презентатѣ лекторѹлѹї ѹна din челе маї admiраbіле ѕчене але Natѹреї. Елѣ а admiрат'о ші а ръмасѣ înkремenitѣ, dар kрезѣ къ нѹ ва fi de прisosѣ а авеа ші оарешіkаре esплікаціѹне раціонабілъ асѹпра ачестѹї fenomenѣ грandiosѣ. Sпре ачеаsta вомѣ чіta ачееа че а zisѣ профеsорѹлѣ Bunsen kаре а bizitatѣ Isланda în анѹлѣ 1846, despre Isланda ші raizереле сале. Елѣ zіче: апеле kаре se афлѹ în профѹnditatea пъмîнтѹлѹї sîнтѣ мѹлтѣ маї калde de kîтѣ kътъціmea de апъ din фѹнdѹлѣ raizерілорѣ kаре staѣ песте ачеле апе сѹbteране ferвінці ші ле апасъ în жосѣ. Dар апеле din профѹnditate sîнтѣ апъсате ші în сѹсѣ ші арѹнkate aфаръ (dѹпе леціа esпѹсъ ла deskріереа пѹцѹрілорѣ артiziene în N°36) атѹнчї ачеастъ апъ ferвinte ешindѣ aфаръ în реціѹнеа сѹперіоаръ, se рече skѣ ші se skimbѣ în вапорї de апъ kаре аѣ kѹnoskѹta лорѣ пѹтере апъсътоаре foarте întinsъ, прin ѹрmаре арѹнkѣ кѹ о маре енерціe toate апеле kаре se aфлѹ песте dînsеле ші продѹkѣ фъшіеле мажеstoase de апъ kаре amѣ deskрisѣ маї сѹсѣ ші kаре se înалцѣ din raizере din tімпѣ în tімпѣ, adікъ kîndѣ s'а formatѣ în профѹnditatea лорѣ atіцеа вапорї de апъ ka съ поатъ ріdіka ші а арѹнkа aфаръ ачесте kътъцімї марї de фъшії de апъ.

Ioan *Mueller*, професорѣ ла Freiburg, врîndѣ а прова adeвърѹлѣ ачестеї теоріï, а фъкѹтѣ о машінъ прin kаре а продѹсѣ raizерї артіфічіалї în miniatѹръ! Eатъ s'а аръtatѣ къ теоріа este adeвъратъ!

Astѣ-фелѣ штііnца а esплікatѣ fenomenѹлѣ raizерілорѣ; еа а denъртatѣ воалѹлѣ mistеріосѣ kаре а акоперitѣ atîцї sekѹлї, ачестѣ fenomenѣ estраорdinарѣ. Пѹтереа demonikъ а raizерілорѣ kîntatъ de kътре Skaлdi (поецї антічї) Isландіеї s'а dѹсѣ ші а фъкѹтѣ локѣ ѹнеї лецї fisiче nestрѹмѹtate. Dар съ нѹ'ші імаціне чіне-ва къ прintр'ачеаsta, поезіа raizерілор s'а пердѹтѣ. Nѹмаї mistерѹлѣ фабѹлосѣ s'а пердѹтѣ, ші dакъ арѣ fi трѫitѣ ші акѹмѣ Skaлdi, ші акѹмѣ în Isланda арѣ фаче поезії сѹbліmе асѹпра raizерілорѣ de акоzо; însъ în локѣ d'а челебра în ачесте поезії оdіче пѹтереа demonілорѣ kаре нѹ esistѣ, арѣ челебра admiрабіле ле ші eternеле пѹтерї fiziче пе kаре Креаторѹлѣ Atotѣ-пѹтернікѣ ле а întokmitѣ în infinita Natѹръ че а kреatѣ, ka съ konлѹkрeze ѹна лîнгъ aлta în чеа маї маре armonie, ka съ ажѹte ѹна altia пентрѹ manцinереа лѹмеї. Negрешitѣ ачеаsta este о лѹkраре мѹлтѣ маї сѹbлimъ ші мѹлтѣ маї поетікъ de kîтѣ лѹkръріле destrѹktіве, пе kаре імаціnаціѹнеа оаменілорѣ варварї în sekѹліле trekѹte ле-а kontribѹitѣ demonілорѣ înгрozітoрї, inventaцї totѣ de dînшії, кѹ skопѣ орї ka съ sперіе, орї ka съ înшеле оаменії.

Еклінса-лѹнаръ totaлъ de ла 1-іѣ Oktomвріе.

Astроноmії ші калеndареле аѣ анѹнцатѣ ачеастъ еклінсъ кѹ toate партікѹларітъціле еї, ші прекѹмѣ аѣ анѹнцатѣ аша s'а ші întîmплatѣ în реалitate. Sпре feрічіреа ноаstръ, în ноаптеа de ла 1-іѣ Oktomвріе (Лѹнї ноаптеа sпре Марцї) ера foarте senінѣ ші sпектаторії kаре аѣ авѹтѣ kѹріozitate ші ръбdаре а обsерва ачеаstъ еклінсъ, аѣ авѹтѣ okaziѹне d'а admiра ѹнѹлѣ din fenomenеле Natѹреї, kаре kîndѣ s'аратъ е totѣ d'аѹна foarте інтересантѣ ші маї кѹ seamъ foarте înkѹраціеантѣ пентрѹ омѹлѣ de штііnцъ, къчї îї аратъ kѹмѣ штііnца чеа маї сѹbлimъ пе kаре а inventat'о sпірітѹлѣ оменескѣ, adікъ штііnца Astрономіеї este adeвъратъ, ші къ нѹ sîнтѣ ероnate резѹлтателе ачештії штііnце, kаре se окѹпъ кѹ черѹлѣ ші кѹ stелеле лѹї denъртate de ноі d'о denъртаре infinitъ, ші прin ѹрmаре кѹ kаре нѹ пѹтемѣ авеа нічї ѹнѣ kontaktѣ матеріалѣ. Кѹ toate ачестеа, astроноmії kаре аѣ кѹтезatѣ а determіна кѹрсѹлѣ корпілорѣ черештї ші а превеdеа toate евеніmentеле kаре

потȣ̆ sъ se întîmплe пе fipmamentȣлȣ̆ azȣpȣ̆, aȣ̆ apъtatȣ̆ kъ aчeastъ шtiinцъ este adeвъpatъ iap пȣ e вp'o adȣпъtȣpъ de iпoteze imaџinape.

Алtъ datъ вomȣ̆ tpakta maĭ пе лapгȣ̆ kestiȣnea ekлiпseлopȣ̆ soapeлȣĭ шi але лȣneĭ, akoлo вomȣ̆ esплika пpin че modȣ̆ astponomiĭ потȣ̆ sъ kaлkȣлeze шi sъ пpeвazъ ekлiпseлe вiitoape, însъ akȣmȣ̆ пе вomȣ̆ mъpџini a paпopta desпpe ekлiпsa лȣnapъ че s'a въzȣtȣ̆ în noaпtea de ла 1-iȣ̆ але лȣnii kopente Oktomвpie.

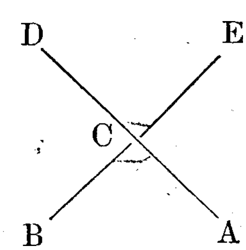
Ла 10 ope шi 27 minȣte (timпȣлȣ̆ Вieneĭ) a înчeпȣtȣ̆ o ekлiпsъ лȣnapъ, adikъ лȣna a intpatȣ̆ în ȣmвpa пъmîntȣлȣĭ kape împiedekъ лȣmina eĭ a вeni pînъ ла okiĭ noştpi. Ла 11 ope 17 minȣte лȣna epa întȣnekatъ pînъ ла жȣmъtate, ла 12 ope (ла miezȣлȣ̆ пoпцiĭ) epa maĭ toatъ askȣnsъ în ȣmвpa пъmîntȣлȣĭ, în kîtȣ̆ s'a въzȣtȣ̆ dintp'însa пȣmaĭ o пapte foapte mikъ. Minȣtȣлȣ̆ aчesta a însemnatȣ̆ tokmaĭ жȣmъtate timпȣлȣ̆ kîtȣ̆ цinea aчeastъ ekлiпsъ kape a fostȣ̆ maĭ totaлъ, (kъчĭ a ръmasȣ̆ aвia $^1/_{12}$ пapte a diskȣлȣĭ лȣnapȣ̆ viziвiлȣ̆). Tokmaĭ ла жȣmъtatea timпȣлȣĭ ekлiпseĭ este шi minȣtȣлȣ̆ лȣneĭ плine, adikъ atȣnчĭ пъmîntȣлȣ̆ oвskȣpȣ̆ se пȣne întp'o лinie dpeaпtъ întpe soape шi лȣпъ ш'o întȣnekъ. Dap dȣпe aчestȣ̆ minȣtȣ̆ ekлiпsa a înчeпȣtȣ̆ a se mikшopa, шi înчetȣ̆, înчetȣ̆, a înчeпȣtȣ̆ o пapte maĭ mape a diskȣлȣĭ лȣnapȣ̆ a fi viziвiлȣ̆. Ла 30 minȣte dȣпe 12 ope лȣna apatъ ȣnȣ̆ diskȣ̆ întȣnekatȣ̆ ла o пapte întokmaĭ dȣпъ kȣmȣ̆ epa ла opa 11 шi 17 minȣte; ла opa 1 шi 33 minȣte ekлiпsa s'a tepminatȣ̆ kȣ totȣлȣ̆, adikъ лȣna a eшitȣ̆ din peџiȣnea ȣmвpeĭ пъmîntȣлȣĭ. Aчeastъ ekлiпsъ epa viziвiлъ, în totȣ̆ timпȣлȣ̆ kîtȣ̆ a цinȣtȣ̆, în пaptea Okчidentaлъ a Asieĭ, în Еȣpoпa, în Afpika, în Гpoenлanda шi în пaptea Opientaлъ a toateĭ Amepiчeĭ.

Fiindȣ̆ kъ ekлiпsa лȣnapъ konsistъ în aчeasta, kъ лȣna kape пpiimeшte лȣmina eĭ de ла soape, intpъ în peџiȣnea ȣmвpeĭ пъmîntȣлȣĭ kape împiedekъ pazeлe eĭ d'a вeni pînъ ла noĭ лokȣitopiĭ пъmîntȣлȣĭ, de aчeea лȣna se întȣnekъ пentpȣ toцĭ лokȣitopiĭ пъmîntȣлȣĭ ла kape лȣna în momentȣлȣ̆ întȣnekъpeĭ saлe se afлъ пeste opizontȣ̆. Aшa dap toцĭ лokȣitopiĭ пъmîntȣлȣĭ ла kapiĭ înainte kȣ 3 ope (de ла 10 ope шi 27 minȣte pînъ ла 1 opъ шi 33 minȣte) epa opa de noaпte, пpin ȣpmape лȣna пeste opizontȣлȣ̆ лopȣ̆, toцĭ aчeшtĭ oamenĭ aȣ̆ пȣtȣtȣ̆ вedea aчeastъ ekлiпsъ, пе kîndȣ̆ ла лokȣitopiĭ aлtopȣ̆ пъpцĭ de пъmîntȣ̆ ла kape în aчea opъ epa zi, ла eĭ aчeastъ ekлiпsъ n'a fostȣ̆ viziвiлъ, (kъчĭ пiчĭ лȣna пȣ epa viziвiлъ ла eĭ, fiindȣ̆ kъ se afлase atȣnчĭ sȣвtȣ̆ opizontȣлȣ̆ лopȣ̆).

O ekлiпsъ лȣnapъ este în sine пȣ пȣmaĭ ȣnȣ̆ fenomenȣ̆ foapte intepesantȣ̆ пentpȣ opĭ че sпektatopȣ̆, dap este шi d'o foapte mape imпoptanцъ пentpȣ astponomĭ, kъчĭ ле sepвъ dpeптȣ̆ kontpoлъ пentpȣ kaлkȣлeлe лopȣ̆ atîtȣ̆ desпpe deпъptapea лȣneĭ de пъmîntȣ̆, kîtȣ̆ шi desпpe mъpimea eĭ.* Aпoĭ шi пentpȣ xotъpîpea adeвъpateлopȣ̆ distanцe a doъ лokȣpĭ пе пъmîntȣ̆, ekлiпsa лȣnapъ este d'ȣnȣ̆ mape ajȣtopȣ̆, S. e. kîndȣ̆ doъ лokȣpĭ пе пъmîntȣ̆ se afлъ sȣв aчeeaшĭ лъцime џeогpafikъ, însъ

* *Notъ.* Пentpȣ aчeĭ kape aȣ̆ noцiȣnĭ eлementape în шtiinцa џeometpieĭ, вomȣ̆ da aiчĭ o mikъ esплikaцiȣne în че modȣ̆ ekлiпsa лȣneĭ poate sъ sepвe sпpe a detepmina шi a mъsȣpa пpintp'însa distanцa лȣneĭ de ла пъmîntȣ̆.

Sъ пе imaџinъmȣ̆ kъ din doĭ oвsepвatopĭ пе amîndoъ smisfepeлe пъmîntȣлȣĭ, ȣnȣ̆ oвsepвatopȣ̆ în Amepika A se ȣitъ ла лȣпъ în minȣtȣлȣ̆ kîndȣ̆ ekлiпsa a înчeпȣtȣ̆, atȣnчĭ o sъ вazъ лȣna C sȣв steaoa D. Totȣ̆ în aчestȣ̆ timпȣ̆ ȣnȣ̆ aлtȣ̆ oвsep-

вatopȣ̆ B în Kina (deпъptatȣ̆ de чeлȣ̆ dintiiȣ̆ kȣ 180°) se вa ȣita ла лȣna C iap în minȣtȣлȣ̆ kîndȣ̆ ekлiпsa eĭ a înчeпȣtȣ̆ шi o s'o вazъ sȣв steaoa E. Amîndoĭ oвsepвatopiĭ, de шi sîntȣ̆ deпъptaцĭ ȣnȣлȣ̆ de aлtȣлȣ̆ kȣ miĭ de miлe џeогpafiчe, totȣ̆ sîntȣ̆ sigȣpĭ kъ aȣ̆ oвsepвatȣ̆ amîndoĭ лȣna întp'ȣnȣ̆ minȣtȣ̆, kъчĭ, пpekȣmȣ̆ amȣ̆ zisȣ̆, înчeпȣtȣлȣ̆ ekлiпseĭ лȣnape înчeпe пentpȣ totȣ̆ пъmîntȣлȣ̆ în-

depъrtate ȣnȣ de altȣ în direkцiȣnea kъtre Estȣ шi Bestȣ. Este înbederatȣ kъ lokȣlȣ kare e pȣsȣ maĭ kъtre Orientȣ, ва bedea înчепȣtȣlȣ eklipseĭ maĭ tîrziȣ de kîtȣ ачела kare se aflъ maĭ kъtre Bestȣ, fiindȣ kъ, kîndȣ e la Biena 10 ore seara, la noĭ kare sîntemȣ maĭ Orientalĭ, e meazъ-noapte trekȣtъ. Aшa dar înчепȣtȣlȣ eklipseĭ lȣnare kare înчепе într'adeвърȣ pentrȣ totȣ пъmîntȣlȣ într'ȣnȣ minȣtȣ, ва fi вiziвilȣ la Biena la 10 ore 27 minȣte, la noĭ ka o жȣmъtate orъ maĭ tîrziȣ, adikъ la noĭ ȣnȣ orolociȣ regȣlatȣ dȣpe meridianȣlȣ nostrȣ, ва arъta atȣnчĭ 11 (aproape miezȣlȣ nopцiĭ). Apoĭ pȣtemȣ redȣче diferinцa între orolocе la diferinцa distanцелорȣ de lȣnцime (între Estȣ шi Bestȣ, fiindȣ kъ pentrȣ fie-kare diferinцъ d'o orъ la pȣnktȣlȣ de meazъ-zi, korespȣnde o distanцъ de 15 grade saȣ de 225 mile цеографiче). Aшa dar kîndȣ doĭ observatorĭ vorȣ observa eksaktȣ ȣnȣlȣ la Biena шi altȣlȣ la Bȣkȣreшtĭ minȣtȣlȣ înчепȣtȣlȣĭ eklipseĭ în amîndoъ acheste lokȣrĭ, nȣmaĭ printr' acheste observaцiȣnĭ vomȣ шti kъ Bȣkȣreшtiĭ se aflъ kȣ 115 mile aproape saȣ kȣ 7 $^1/_2$ grade aproape maĭ kъtre rъsъritȣ, fъrъ ka sъ avemȣ trebȣinцъ sъ mъsȣrъmȣ kȣ lanцȣлȣ шi kȣ stînжinȣлȣ acheastъ distanцъ dreaptъ de la Bȣkȣreшtĭ пînъ la Biena.

Eatъ în че modȣ eklipsa lȣneĭ poate sъ serve oamenilorȣ dreptȣ цеометrȣ, dreptȣ kontrolъ pentrȣ adeverirea distanцелорȣ a diferitелорȣ lokȣrĭ pe sȣprafaцa пъmîntȣлȣĭ.

La acheste eklipse s'a arъtatȣ o чirkȣmstanцъ kȣnoskȣtъ de maĭ nainte, adikъ kъ diskȣлȣ lȣnarȣ întȣnekatȣ, nȣ e negrȣ, чi roшiorȣ ka arama; asta este efektȣлȣ resfrînцереĭ razелорȣ lȣmineĭ kare provinȣ din soare, пътrȣndȣ atmosfera пъmîntȣлȣĭ шi se frîngȣ lîngъ vîrfȣлȣ konȣлȣĭ obskȣrȣ, formatȣ de ȣmbra пъmîntȣлȣĭ.

Черȣлȣ, prekȣmȣ amȣ zisȣ maĭ sȣsȣ, a favorizatȣ astъ-datъ observaцiȣnea achestȣĭ fenomenȣ, шi acheĭ kare l'aȣ въzȣtȣ vorȣ пъstra sȣvenirȣлȣ lȣĭ kîцi-va anĭ, пînъ kîndȣ iarъшi o eklipsъ totalъ a lȣneĭ ва fi вiziвilъ în klimеле noastre.

---

tr'ȣnȣ minȣtȣ. Prin ȣrmare avemȣ akȣmȣ ȣnȣ triȣnгiȣ a kъrȣĭ bazъ A B este diametrȣ пъmîntȣлȣĭ, pe kîndȣ latȣrеле A C шi B C însemneazъ distanцa lȣneĭ de пъmîntȣ. Mъrimea acheшtiĭ base e kȣnoskȣtъ, fiindȣ kъ шtimȣ kъ are 1760 mile цеографiче aproape, apoĭ шi ȣnгiȣлȣ A C B e kȣnoskȣtȣ, kъчĭ e ekvalȣ ȣnгiȣлȣĭ D C E kare pȣtemȣ mъsȣra prin orĭ че instrȣmentȣ kare ne arатъ arkȣлȣ distanцеĭ pe черȣ între amîndoъ stелеле D шi E. Aшa dar fiindȣ kъ prin шtiinцa Trigonometrieĭ pȣtemȣ mъsȣra toate latȣrеле ȣnȣĭ triȣnгiȣ kîndȣ шtimȣ mъsȣra bazeĭ sale шi a ȣnȣĭ ȣnгiȣ, de acheea aiчĭ шtiindȣ mъsȣra bazeĭ A B шi ȣnгiȣлȣ A C B kare este în dreptȣлȣ bazaĭ, de acheea aflъmȣ шi lȣnцimea amîndȣrora latȣrilorȣ A C шi B E, adikъ distanцa lȣneĭ de пъmîntȣ.

KOMȢNIKAЦIȢNĬ ШTIINЦIFIЧE MIЧĬ.

Despre poшtiea de porȣmвĭ întokmitъ pe insȣla Ceylon, skrie voiaжорȣлȣ K. Graul kъ în вiroȣлȣ redaktorȣлȣĭ a гazeteĭ „Colombo“ че ese în kapъtola insȣleĭ Ceylon, a въzȣtȣ porȣmвĭ kare aȣ adȣsȣ beste de la portȣлȣ nȣmitȣ Point de Galle, kare e în komȣnikaцiȣne kȣ Eȣropa, într'ȣnȣ timpȣ skȣrtȣ de 1 $^3/_4$ ore. Kîndȣ vorȣ sъ întrebȣinцeze porȣmвĭ dreptȣ mesaцerĭ de poшtie, ĭĭ trimitȣ la Point de Galle kȣ doъ zile пînъ nȣ ажȣnцe akolo vaporȣлȣ de la Eȣropa, însъ trebȣe sъ'ĭ trimiцъ într'o koliвie deskoperitъ, atȣnчĭ porȣmвiĭ observъ шi шi'adȣkȣ aminte de drȣmȣлȣ че aȣ fъkȣtȣ, apoĭ dȣpe че skrisoriле aȣ ажȣnsȣ la Point de Galle kȣ vaporȣлȣ viindȣ din Eȣropa, le iaȣ шi le leгȣ la piчорȣлȣ porȣmвilorȣ шi le daȣ drȣmȣлȣ, kare zborȣ a kasъ la soцiiле lorȣ dorite kȣ o iцeaлъ mare, pȣrtîndȣ skrisoriле la adreseле lorȣ шi nȣ se rъtъчeskȣ piчĭ o datъ pe drȣmȣ. Eatъ ȣnȣ esemplȣ frȣmosȣ de ȣnȣ instinktȣ de perъtъчire la ȣnȣ animaлȣ!

Tipografia naцionaлъ a лȣĭ Iosef Romanov шi Komп.